

لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ وَ مَا تُنْفِقُوا
مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ (92) كُلُّ الطَّعَامِ كَانَ
حِلًّا لِبَنِي إِسْرَائِيلَ إِلَّا مَا حَرَّمَ إِسْرَائِيلُ عَلَى نَفْسِهِ
مِنْ قَبْلِ أَنْ تُنَزَّلَ التَّوْرَةُ قُلْ فَاتَّبِعُوا التَّوْرَةَ فَاتْلُوهَا إِنَّ
كُنْتُمْ صَادِقِينَ (93) فَمَنْ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ
مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ (94) قُلْ
صَدَقَ اللَّهُ فَاتَّبِعُوا مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَ مَا كَانَ مِنْ
الْمُشْرِكِينَ (95) إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِي
بِبَكَّةَ مُبَارَكًا وَ هُدًى لِّلْعَالَمِينَ (96) فِيهِ آيَاتٌ
بَيِّنَاتٌ مَّقَامُ إِبْرَاهِيمَ وَ مَنْ دَخَلَهُ كَانَ آمِنًا وَ لِلَّهِ
عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنْ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا وَ
مَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ (97) قُلْ يَا

أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَ اللَّهُ شَهِيدٌ
 عَلَى مَا تَعْمَلُونَ (98) قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ
 تَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ مَنْ آمَنَ تَبْغُونَهَا عِوَجًا وَ
 أَنْتُمْ شُهَدَاءُ وَ مَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ (99) يَا
 أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تُطِيعُوا فَرِيقًا مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا
 الْكِتَابَ يَرُدُّوكُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ كَافِرِينَ (100) وَ
 كَيْفَ تَكْفُرُونَ وَ أَنْتُمْ تُتْلَى عَلَيْكُمْ آيَاتُ اللَّهِ وَ
 فِيكُمْ رَسُولُهُ وَ مَنْ يَعْتَصِمْ بِاللَّهِ فَقَدْ هُدِيَ إِلَى
 صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ (101)

By no means shall ye attain righteousness unless ye give (freely)
 of that which ye love; and whatever ye give, Allah knoweth it
 well. All food was lawful to the children of Israel, except what
 Israel made unlawful for itself, before the Torah was revealed.
 Say: "Bring ye the Torah and study it, if ye be men of truth." If
 any, after this, invent a lie and attribute it to Allah, they are
 indeed unjust wrong-doers. Say: "Allah speaketh the truth: follow

the religion of Abraham, the sane in faith; he was not of the pagans." The first house (of worship) appointed for men was that at Bakka: full of blessing and of guidance for all kinds of beings: in it are signs manifest; (for example), the station of Abraham; whoever enters it attains security; pilgrimage thereto is a duty men owe to Allah, - those who can afford the journey; but if any deny faith, Allah stands not in need of any of His creatures. Say: "O people of the book! Why reject ye the signs of Allah, when Allah is Himself witness to all ye do?" Say: "O ye people of the book! Why obstruct ye those who believe, from the path of Allah, seeking to make it crooked, while ye were yourselves witnesses (to Allah's covenant)? But Allah is not unmindful of all that ye do." O ye who believe! If ye listen to a faction among the people of the book, they would (indeed) render you apostates after ye have believed! And how would ye deny faith while unto you are rehearsed the signs of Allah, and among you lives the messenger? Whoever holds firmly to Allah will be shown a way that is straight.

تم نیکی کو نہیں پہنچ سکتے جب تک کہ اپنی وہ چیزیں (خدا کی راہ میں) خرچ نہ

کرو جنہیں تم عزیز رکھتے ہو، اور جو کچھ تم خرچ کرو گے اللہ اس سے بے خبر نہ

ہوگا۔ کھانے کی یہ ساری چیزیں (جو شریعت محمدی میں حلال ہیں) بنی

اسرائیل کے لئے بھی حلال تھیں، البتہ بعض چیزیں ایسی تھیں جنہیں تورات

کے نازل کیے جانے سے پہلے اسرائیل (حضرت یعقوب) نے خود اپنے اوپر

حرام کر لیا تھا۔ ان سے کہو، اگر تم (اپنے اعتراض میں) سچے ہو تو لاؤ تورات اور پیش کرو اس کی کوئی عبارت۔ اس کے بعد بھی جو لوگ اپنی جھوٹی گھڑی ہوئی باتیں اللہ کی طرف منسوب کرتے رہیں وہی درحقیقت ظالم ہیں۔

کیونکہ اللہ نے جو کچھ فرمایا ہے سچ فرمایا ہے، تم کو یکسو ہو کر ابراہیم کے طریقے کی پیروی کرنی چاہیے، اور ابراہیم شرک کرنے والوں میں سے نہ تھا۔ بے شک سب سے پہلی عبادت گاہ جو انسانوں کے لئے تعمیر ہوئی وہ وہی ہے جو مکہ میں واقع ہے۔ اس کو خیر و برکت دی گئی تھی اور تمام جہاں والوں کے لئے مرکز ہدایت بنایا گیا تھا۔ اس میں کھلی ہوئی نشانیاں ہیں، ابراہیم کا مقام عبادت ہے، اور اس کا حال یہ ہے کہ جو اس میں داخل ہوا مومن ہو گیا۔

لوگوں پر اللہ کا یہ حق ہے کہ جو اس گھر تک پہنچنے کی استطاعت رکھتا ہو وہ اس کا حج کرے، اور جو کوئی اس حکم کی پیروی سے انکار کرے تو اسے معلوم ہو جانا چاہیے کہ اللہ تمام دنیا والوں سے بے نیاز ہے۔ کہو اے اہل کتاب، تم کیوں اللہ کی باتیں ماننے سے انکار کرتے ہو؟ جو حرکتیں تم کر رہے ہو اللہ

~~~~~

سب کچھ دیکھ رہا ہے۔ کہو، اے اہل کتاب، یہ تمہاری کیا روش ہے کہ جو اللہ کی بات مانتا ہے اسے بھی تم اللہ کے راستے سے روکتے ہو اور چاہتے ہو کہ وہ ٹیڑھی راہ چلے، حالانکہ تم خود (اس کے رہ راست ہونے پر) گواہ ہو۔

تمہاری حرکتوں سے اللہ غافل نہیں ہے۔ اے لوگوں جو ایمان لائے ہو، اگر تم نے ان اہل کتاب میں سے ایک گروہ کی بات مانی تو یہ تمہیں ایمان سے پھر کفر کی طرف پھیر لے جائیں گے۔ تمہارے لئے کفر کی طرف جانے کا اب کیا موقع باقی ہے، جب کہ تم کو اللہ کی آیات سنائی جا رہی ہیں اور تمہارے درمیان اس کا رسول موجود ہے؟ جو اللہ کا دامن مضبوطی کے ساتھ تھامے گا وہ ضرور راہ راست پالے گا۔

تुम नेकी को नहीं पहुँच सकते जब तक कि अपनी वो चीज़ें (खुदा की राह में) खर्च न करो जिन्हें तुम अज़ीज़ रखते हो, और जो कुछ तुम खर्च करोगे अल्लाह उससे बेखबर न होगा | खाने की ये सारी चीज़ें (जो शरीअते-मुहम्मदी में हलाल हैं) बनी-इसराईल के लिए भी हलाल थीं, अलबत्ता बाज़ चीज़े ऐसी थीं जिन्हें तौरात के नाज़िल किए जाने से पहले इसराईल (हज़रात याकूब) ने खुद अपने ऊपर हaram कर लिया था | उनसे कहो, अगर तुम (अपने एतिराज़ में) सच्चे हो तो लाओ

तौरात और पेश करो उसकी कोई इबारत--- इसके बाद भी जो लोग अपनी झूठी घड़ी हुई बातें अल्लाह की तरफ़ मंसूब करते रहें वही दरहकीकत ज़ालिम हैं । कहो, अल्लाह ने जो कुछ फ़रमाया है सच फ़रमाया है, तुमको यकसू होकर इबराहीम के तरीक़े की पैरवी करनी चाहिए, और इबराहीम शिर्क करनेवालों में से न था । बेशक सबसे पहली इबादतगाह जो इनसानों के लिए तामीर हुई वह वही है जो मक्का में वाके है । उसको खैर व बरकत दी गई थी और तमाम ज़हानवालों के लिए मर्कज़े-हिदायत बनाया गया था । इसमें खुली हुई निशानियाँ हैं, इबराहीम का मकामे-इबादत है, और इसका हाल यह है कि जो इसमें दाखिल हुआ मामून हो गया । लोगों पर अल्लाह का यह हक़ है कि जो इस घर तक पहुँचने की इस्तिताअत रखता हो वह इसका हज करे, और जो कोई इस हुक्म की पैरवी से इनकार करे तो उसे मालूम हो जाना चाहिए कि अल्लाह तमाम दुनियावालों से बेनियाज़ है । कहो, ऐ अहले-किताब, तुम क्यों अल्लाह की बातें मानने से इनकार करते हो? जो हरकतें तुम कर रहे हो अल्लाह सब कुछ देख रहा है । कहो, ऐ अहले-किताब, यह तुम्हारी क्या रविश है कि जो अल्लाह की बात मानता है उसे भी तुम अल्लाह के रस्ते से रोकते हो और चाहते हो कि वह टेढ़ी राह चले, हालाँकि तुम खुद (इसके राहे-रास्त होने पर) गवाह हो । तुम्हारी हरकतों से अल्लाह गाफ़िल नहीं है । ऐ लोगो जो ईमान लाए हो, अगर तुमने इन अहले-किताब में से एक गरोह की बात मानी तो ये तुम्हें ईमान से फिर कुफ़्र की तरफ़ फेर ले जाएँगे । तुम्हारे लिए कुफ़्र की तरफ़ जाने का अब क्या मौका बाकी है जबकि तुमको अल्लाह की आयात सुनाई जा रही हैं और

~~~~~

तुम्हारे दरमियान उसका रसूल मौजूद है? जो अल्लाह का दामन
मज़बूती के साथ थामेगा वह ज़रूर राहे-रास्त पा लेगा ।

~~~~~